

KURU VE BOŞ BİR SLOGAN: BİRLİK OLALIM!

Dr. Orhan ULFANOV

"Fakat onlara gitmem için sadece dağları denizleri aşmak kâfi mi? Kendimden sıyrılmam lâzım. İçimden bir şeyleri asmam lâzım. Onlar gibi açlığın ve çıplaklığın içinde ümit kaftanlarını giymem lâzım.

Bir de kendime herkesi tercih etmem lâzım."

Ahmet Hamdi Tanpınar

Neredeyse bir aydan beri Azerbaycan'da, Beylagan ili, Türkler kasabasıyım. Türkler kasabası ismini, burada yaşayan Ahıska Türklerinden almıştır. Ben burada doğdum ve burada büyüdüm. Şimdi etrafı dolaşıyorum. Müşahedelerim üzerinde düşünüyorum. Bu düşüncelerimi birkaç başlık altında sizlere arz etmek isterim.

Düğünler

Bu bir ay içinde göze çarpan en dikkate değer husus, burada neredeyse her gün bir düğün olmasıdır. Bu düğünlerden biraz bahsetmek isterim. Zira düğünler, insan hayatının unutulmaz bir dönüm noktası ve sosyal hayatımızın da ayrı bir rengidir. Ne var ki bu güzel geleneğe gölge düşüren hususlar da yok değil. Meselâ ilk akla gelen şey israf! İkrâm, ziyafet ve cömertlik güzel tabirler olsa da çeşidi sayılamayacak kadar yemekler, ölçünün kaçtığını göstermektedir.

Eskiden yeni evlenen çiftlere yardım etmek niyetiyle davetliler, gücü yettiği miktarda belirli bir miktar para atarlarmış. Lâkin günümüzde bu duyarlı davranış, manevî anlamda tamamen ortadan kalkmış görünmektedir. Düğün sahipleri adeta

daha iyi yemek verebilme yarışına giriyorlar. Bunun yanı sıra davetlilerin çoğu da neredeyse restoranda yemek yiyip ücret öder gibi düğüne gelip gitmektedirler. Yani eskiden beri bize intikal eden yeni evlenen çiftlere halkın yardımı boyutundaki bu adet günümüzde anlaşılmaz bir hâl almıştır.

Düğün sahipleri düğünü para kazanmak için bir fırsata çevirirken, davetliler de adeta bir restorana gelip yemek yedikten sonra ücret ödeyip gitme havasında oldukları hissediliyor. Bu tavır ve anlayış, güzelim düğün adetlerimize gölge düşürmektedir.

Hatırlıyorum, beş on sene önce düğünler çok daha kalabalık olurdu. Şimdi o kalabalığı da göremiyoruz. Bize göre bunun sebebi göç hadisesidir. İnsanlar geçim derdiyle köylerden şehirlere doğru akıyor.

Diğer taraftan bizim hemşehrilerin (Ahıska Türkleri) birçoğu evlerine kilit vurarak Türkiye'ye göç ediyorlar. Bu göçler son zamanlarda daha da arttı. Azerbaycan'ın ekonomik şartları, hayatı zorlaştırmaktadır. Son zamanlarda Azerbaycan parası manat, ABD doları karşısında iki kat değer kaybetti. Bu da sadece bizim hemşehrileri değil bütün Azerbaycan'ı olumsuz yönde etkilemektedir.

Gençlerimiz

Bu bir ay zarfında gençlerimizin meşguliyet alanları konusunda da bilgi ve fikir edinmeye çalıştım. Eskiye oranla eğitim oranı yükselmiş görünmektedir. Fakat hâlâ yeterli olduğu söylenemez. Eskiye nazaran eğitimin artmasının sebeplerinden biri herhâlde son birkaç seneden beri bu köyde özel bir dershanenin faaliyet göstermesidir. Bu dershanenin teşvikiyle üniversiteyi kazanan gençlerimizin sayısı artmıştır. Ne var ki son zamanda bu dershanenin maddî şartları olumsuz yönde değişmektedir. Zira diğer yerlere nazaran daha ölçülü ücret almasına rağmen birçok aile dershane ücretini ödemekte zorluk çekmektedir. Veliler, israf sayılabilecek diğer harcamalarından feragat etseler, bu mesele bir hale yola gelebilir diye düşünmekteyiz. Diğer bir husus da şudur: Halkımız, bir hizmet karşılığında bedel ödeme kültüründen uzak bulunmaktadır.

Gençlerimizin millî kültür değerlerimizle ilgili bilgi ve düşünceleri de yeterli değildir. Farklı bir faaliyet olarak sadece arada sırada futbol ve voleybol

Türkler Köyünde bir düğün.

Türkler Köyü mektebi.

oynamaktadırlar. Hâlbuki sosyal faaliyet alanı çok geniştir ve daha başka şeyler de var; okuma, araştırma, tiyatro, folklor vs. Her akşam kahveler gençlerle dolup taşmaktadır. Kahvehane ortamı öteden beri bilindiği için üzerinde durmuyoruz. Köşe bucakta, ağaç altlarında kumar oynayanları da görüyoruz.

Bu bir aylık süre zarfında gençlerimizle bol bol konuşma fırsatı bulduk. Onların bir kısmı, yaşadığı ülkenin, hatta mensup olduğu halkın dertlerini bilmemektedir. Herkese kendi âleminde ve kendi geçim derdinde. Sanki kimsenin vatan ve millet derdi yok!

Her akşam gençlerin toplandığı kahvelerde dönen muhabbetler her gün aynı ve yıllar zarfında hiç değişmemiştir. Ya bu yılki ekinlerden, zarardan, faydadan konuşulur ya da guruplar halinde toplanılıp bol gıybet, dedikodu yapılır. Sadece bu bölgede değil birçok yerde aynı şeylere şahit oldum. Tabii toplumun içinde bunu fark eden insanlarımız da var. Lakin bu insanlarımız da adeta küsmüş ve köşesine çekilmişler. Celil Memmedkuluzade'nin Ölümler adlı eserindeki *Kefli İskender* gibi kendilerini toplumdan soyutlamış, uzaklaşmışlar.

Kadınlarımız,

Toplumun en önemli kesimi şüphesiz kadınlarımızdır. Onlar anamız, bacımız, kızımız, yengemiz, halamız, öğretmenimizdir. Fakat üzüntüyle ifade edelim ki o cenahta da iç açıcı bir durum görünmemektedir. Kızların eğitimi eskiye nazaran iyi durumda olsa da hâlâ yeterli olduğu söylenemez. Burada bir kadının günlük işleri şunlardır: Sabah erkenden kalkar, evi derleyip toplar, çamaşır yıkar, yemek yapar, kapı önlerini süpürür, tarlaya gider. Bütün günler aşağı yukarı bu işlerle geçer. Bu şartlar altında büyüyen kızlar da bundan farklı olmayacaktır. Kadın, eğitim, iş ve terbiye alanlarında olmalıdır. Çocuklarımızı dünyaya getiren, besleyen, büyüten ve terbiye eden analarımız ne kadar eğitilmiş ve kültürlü olsa toplumumuzun seviyesi de o derece yüksek olacaktır. Geleceğimiz de buna bağlı değil mi?

Okumak, bilmek ve düşünmek

Çevremizde olup bitenleri anlamak ve onları doğru değerlendirebilmek için evvela okumak yani bilgi sahibi olmak gerekir. Aksi takdirde gördüğümüz her şeye cismani değer verir ve olayın asıl mahiyetini anlayamayız. Bilgi olmazsa her şey zahiri görünür ve gerçek anlamından çok uzak kalır. Kalbimizde kıpırdayan duygular, millî kültür abidelerimizle meşketmediği takdirde hayatımız istemediğimiz yöne doğru gider. Bunun sonu cehalet, dalâlet ve belki hıyanettir. Bu gibi illetler, bir toplumu içten içe yer ve bitirir. Gereksiz tartışmalar, manasız çıkışlar, sonu gelmeyen kavgalar hep bu yüzden çıkar.

O hâlde duygu ve düşüncelerimize bilgiyle yön vermeliyiz. Ortak bilgilerle düşünmeliyiz ki ortak hedeflere doğru gidelim. Bilgisiz insanın fikri olmaz derler. Fikri olmayan da nasıl insan olabilir ki.

Okudukça paylaşacak şeylerimiz çoğalır. Dolaşısıyla bizi bir arada tutacak şeylerin de sayısı artar. Okumayan bir insanla neyi paylaşacaksınız ki... Bizler millî kültürümüzü oluşturan yapı taşlarından habersiz, onları okumaktan kendimizi mahrum bıraktıktan sonra hangi zeminde bir araya gelebiliriz? Bir toplumun fertleri kederde ve sevinçte bir arada olmak istiyorsa, aynı pınardan su içmeli ve aynı kaynaktan beslenmelidir. Aksi takdirde o toplumda birlik ve beraberlik mümkün değildir.

Okumayan, öğrenmeyen, düşünmeyen bir toplum cahil bir yığından ibarettir. Bizler okuyup bilgi ve fikir sahibi olmadıktan sonra 'birlik olmalıyız' çağrısı boş ve kuru bir slogandan öteye geçmeyecektir. Birlik olmak için ilk önce onun zeminini oluşturmak gerekir. İşte bu zemin bilgi ve duygu birliğidir.

Etrafımıza baktığımızda maalesef bu hususta çok kusurlu olduğumuzu görürüz. O hâlde hepimiz kendimizi sorgulamalıyız. Peygamberimizden rivayet edilen "*Ya öğretene olun, ya öğrenene, ya da bunlara yardım eden; dördüncüsü olmak felâkettir.*" Hadisi bize açıkça iyi bir ders vermektedir. Ama bizim topluma baktığımızda öyleleri var ki ne biliyor, ne öğreniyor!

Fakat o hâliyle herkese ders vermeye yelteniyor; hatta bilenlere düşman oluyor. İşte bunlar toplumu kemiren zararlı ayırık otlarıdır. Bunlar ıslah edilmedikçe iki yakamız bir araya gelmez.

Bilhassa günümüzde çok yaygın olarak kullanılan sosyal medya da maalesef bilgi kirliliği ile cehaletin yayılmasına sebep olmaktadır. Kahve köşelerinde asıp kesen, birbirlerine girenler, sosyal medyada da aynı şeyleri yapmaktadır. Hâlbuki bu teknoloji harikası icatlar amacına uygun kullanılsa daha iyi olacaktır. Ne var ki şimdilik cehaletin aracı olmaktan öteye gidememektedir.

Burada bahsettiğimiz olumsuz figürler, hayırlı ve faydalı bir şey üretmedikleri gibi üretenlere saldırmaktan geri durmamaktadırlar. Meselâ onlara sorulsa kaç münevverimizi biliyorsun? Kaç ilmî ve edebî eser okudun? Ne yazık ki bu sorulara olumlu bir cevap alamayız.

Birlik olalım, bir araya gelelim ama cisim olarak bir araya gelmek neye yarar? Bir şeyi çözmiyor ki... Meselâ AGB (Ahıskalı Gençler Birliği) bugüne kadar görülen Ahıskalı gençler arasında en büyük kalabalığı (bine yakın) bir araya getirdi. Ama bu durum bir şeye çözüm getirdi mi? Bir sorunumuzu çözdü mü?

İçimizdeki vatan

Şimdiki hâlimize bir bakalım. Bizim halkımız on ayrı ülkeye parçalanmış hâlde yaşamaktadır. Hangi akıl on ayrı ülkeye parçalanmış ve parçalandığı ülkelerde dahi birliği olmayan bu küçücük halkın geleceğinden ümit var olabilir? Bu hususu sağlıklı bir kafayla düşündüğümüz zaman anlarız ki, bu hâlin devam etmesi durumunda geleceğimiz yoktur!

Bizleri bir arada tutacak ideolojimiz var mı? Bizleri bir çatı altında birleştirecek fikir var mı? Bizleri ortak değerlerde buluşturacak neyimiz var? Maalesef düne kadar bizi ayakta tutan vatan **Ahıska**'ydı. Bugün artık insanlarımız bu duygudan da uzaklaşmaktadır. En büyük değerimizi kaybettik. Ne hazine!

Sürgünle belki bizleri vatandan binlerce kilometre uzaklara attılar. Fakat vatanımıza bağlılık ruhuyla bu günlere geldik. Vatan içimizde yaşamaktaydı. Şimdi bu içimizdeki vatanı kaybetmekle karşı karşıyayız! Bunu ifade etmenin ne kadar acı olduğunun farkındayım. Ama gerçek acı olurmuş...

Bize gerçek bir uyanış gerek. Öyle bir uyanış ki,

Türker Köyü Camii.

asrımızın bize vurduğu zincirleri kırabilelim. İşte Cafer Cabbarlı, "Edirne Fethi" adlı eserinde Enver Paşa'nın ağzından verilmiş bir uyanış nutku şöyledir: "Ey Şark güneşinin hararetli koynunda beslenen hür Asya'nın sıcakkanlı yiğit çocukları... Karıncalar gibi ayaklar altında ezilmeye de hayat mı diyoruz? Hayır, Türk olduğunı anlayan kimse bunu kabul etmez! Yerin üstünde yatmaktansa, altında yatmak daha güzel değil mi? Biz kimseden merhamet ummuyoruz. Merhamet, bir milletin ölmesi demektir. Silahına dayanmayan, arkalanmayan bir millet yüksek dağlara sırtını da-

yasa da nihayet yıkılacaktır. Bugün Edirne'yi bütün Avrupa'nın talebine rağmen kurtaran kimdi? Neydi biliyor musunuz? Türk milletinin kalbinde uyanan intibah! Hakikî bir insan gibi yaşayan intibah, bir his, uyanış! Onu yaşatacak ve üzerine bütün Avrupa, bütün dünya gelse de susturamayacaktır. Olabilir ki, bundan sonra bizi dövsünler, ezsinler, fakat ümitsiz olmamalı, korkmamalıyız. İspat etmeli ve emin olmalı ki, tesir altında kalarak, varlığıyla bütün dünyaya karşı seyredip diyecekler: Ya Türkiye şeref koynunda, ya da Türkiye ölüm koynunda."

Burada dikkatimizi çeken en önemli husus uyanıştır! Bizim için çok zarurî olan uyanış... İşte o zaman hep birlik olacağız. Bugün her kafadan çıkan ve hiç bir bilgiye dayanmayan seslerin, birliğe çağırarak bir netliği var mı?

Bilhassa gençlerimize sesleniyorum. Yanı başımızda akan pınarlardan ne zaman faydalanacağız? İşte Sarıkamış'ta savaşan Mehmetçik, bu "uyanış" ile o dondurucu soğukta, ayağında çarıkla "bize tarafla" yürüyordu! O Mehmetçik'in hedefinde Ahıska vardı. Her türlü yokluğa rağmen yedi düvelin kuvvetlerini Çanakkale'ye gömen işte bu uyanıştı. Kutu'l-amare'de, Trablusgarp'ta savaşan bu uyanış ruhuydu

Artık uyanmalıyız. Atalarımızın yaşadıklarını öğrenmeli, iyi bilmeli ve etrafımıza bakmalıyız. Kafalarımızda ve kalplerimizdeki zincirleri kırmalıyız. Anlamsız sürtüşme ve dedikoduları bir kenara bırakmalıyız. Bir araya gelmek, büyük salonlarda, lüks binalarda soğuk duvarların arasında onların aynadaki yansıması gibi toplanmak değil, belki küçücük bir odada kendi mazimizi, hâlimizi ve geleceğimizi okumaktır.